



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt OP VK 1.2/0028 – Vzdělávání pro budoucnost v Olomouckém kraji

Metodika – 2. modul Finanční gramotnost



Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

© 2009

OBSAH

Úvod - Způsob výuky	4
Cíle lekcí	4
Výklad:	5
Klíčová slova:	5
Cvičení	5
1.lekce – Důvody osvojení si finanční gramotnosti	6
Cíl lekce:	6
Délka lekce:	6
Výklad:	6
2. lekce – Finanční gramotnost – peněžní, cenová, rozpočtová	8
Cíl lekce:	8
Délka lekce:	8
Výklad:	8
Cvičení	9
3.Lekce – Tržní ekonomika a peníze	10
Cíl lekce:	10
Délka lekce:	10
Výklad:	10
Výklad:	10
Cvičení	14
4.lekce – Hospodaření domácnosti	15
Cíl lekce:	15
Základní otázky lekce:	15
Délka lekce:	15
Výklad:	15
Cvičení	16
5.lekce – Půjčky, úvěry a hypotéky	19
Cíl lekce:	19
Základní otázky lekce:	19
Délka lekce:	19
Výklad:	19
Cvičení	21
6.lekce – Studentský účet, volné finanční prostředky	24
Cíl lekce:	24
Základní otázky lekce:	24
Délka lekce:	24
Výklad:	24
Cvičení	26

7. Lekce – Tvorba rozpočtu domácnosti	30
Cíl lekce:	30
Délka lekce:	30
Výklad:	30
8.lekce – Financování vzdělávání	34
Cíl lekce:	34
Délka lekce:	34
Výklad:	34
9.lekce – Finanční gramotnost pro nejmenší	38
Délka lekce:	38
Výklad:	38
10.lekce – Náklady na provoz automobilu	42
Délka lekce:	42
Výklad:	42
Cvičení	44
11. lekce - Prázdninová soutěžní hra	46
Délka hry	46

Úvod - Způsob výuky

Cíle lekci

Cíle vzdělávacího procesu v rámci projektu jsou vždy naplánovány, avšak metody, jak daných cílů dosáhnout, jsou velmi pestré a variabilní. Právo na chyby a učení se z nich, například reflexí nebo rozbořem dané situace, je také charakteristickým rysem neformálního vzdělávání. Není nutné, aby na konci vzdělávacího procesu byl test a účast byla stvrzena diplomem, ačkoli uznávání výsledků neformálního vzdělávání a jeho certifikace je v současnosti velmi žhavé téma a diplomy, či osvědčení se zde stále častěji objevují. Velkou ambicí neformálního vzdělávání je, aby bylo přístupno všem, bez ohledu na sociální postavení ve společnosti, na absolvovanou praxi, či dosažené vzdělání v rámci formálního vzdělávacího systému.

Podle pojetí Evropské komise i Rady Evropy se vzdělávací systém skládá z 3 navzájem propojených složek formálního, neformálního a informálního vzdělávání (manuál Kompas 2006), kde se:

- 1) Formální vzdělávání vztahuje ke strukturovanému vzdělávacímu systému, který zahrnuje všechny školy od základních až po univerzitu, včetně specializovaných programů odborného a profesního výcviku.
- 2) Neformální vzdělávání se vztahuje ke všem plánovaným programům osobního a sociálního vzdělávání mladých lidí určených k rozvíjení celé řady dovedností a kompetencí mimo rámec formálního vzdělávacího kurikula.
- 3) Informální vzdělávání se vztahuje k průběhu celého života, v němž si každý jednotlivec osvojuje určité postoje, hodnoty, dovednosti a znalosti pod vlivem různých vzdělávacích zdrojů ve svém okolí i z každodenní zkušenosti (z domova, ze sousedství, z knihovny, z médií, ze zkušeností nabytých při práci, při hře apod.)

Formální vzdělávání zajišťuje v ČR škola, která má stanovená pravidla i obsah povinné výuky. Neformální vzdělávání oproti tomu představuje paletu vzdělávacích aktivit, které probíhají mimo školu, ve volném čase. Neformální vzdělávání se tedy vztahuje ke všem plánovaným programům osobního a sociálního vzdělávání každého z nás a je určeno k rozvíjení celé řady dovedností a kompetencí mimo rámec formálního vzdělávacího kurikula a zajišťují je střediska volného času, školní kluby, a nestátní neziskové organizace.

Veškeré předkládané projektové aktivity mají několik shodných charakteristických rysů:

- dobrovolné
- přístupné každému zájemci
- organizovaným procesem se vzdělávacími cíly
- zaměřené na ty, kdo se učí, a s jejich aktivní účastí
- zaměřené na osvojování dovedností pro život a přípravu na aktivní občanství
- založené na tom, že zahrnují jak individuální, tak skupinové učení s kolektivním přístupem
- celostní a zaměřené na průběh procesu učení
- založené na zkušenosti a činnosti, vychází z potřeb účastníků

Hlavním cílem projektu je rozšířit nabídku neformálního vzdělávání dětem a mládeži, která opustila předčasně systém formálního vzdělávání, či je tímto krokem přímo ohrožena.

Výklad:

Nejdříve lektor probere s žáky přítomnými na hodině dopodrobna obsah dané lekce. K tomuto mu poslouží několik investigativních otázek, které pomohou dětem pochopit o čem se v hodině bude mluvit. Témata lektor pouze lehce naťukne a nechá mluvit děti co o čem ví a neví.

Lektor doplňuje odpovědi a přináší dětem nové poznatky o dané problematice. Systém vedení hodiny je formou neformálního vzdělávání (dominance vzdělávání pomocí her, slovních disputací mezi lektorem a žáky, osvojení si nových poznatků zážitkovou formou vzdělávání).

Klíčová slova:

Mají pomoci žáků úspěšně proplout systémem vzdělávání. Slouží k zjištění zpětných vazeb po ukončení jednotlivých lekcí. Lektor je probírá přímo s žáky na konci lekcí.

Cvičení

Cvičení je rozděleno dle vědomostí, dovedností a schopností dětí. Pro metodiku modulu jsme zvolili systém mladší děti – cca do 12 let a starší od 12 let. Kategorie dětí se mohou prolínat. Vše záleží na vývoji dítěte. Proto není nutno toto vymezení ze strany lektora striktně ctít.

1.lekce – Důvody osvojení si finanční gramotnosti

Cíl lekce:

Po prostudování této kapitoly byste měli být schopni: formulovat a vysvětlit základní pojmy finanční gramotnosti, popsat jednotlivé cíle modulu, popsat metody uplatnění finanční gramotnosti v praxi,

Délka lekce:

3 x 45 min – 3 výukové hodiny

Výklad:

Jak funguje a co to je trh peněz _____

K čemu jsou peníze dobré _____

Co vím o financích v mém věku _____

Proč se pracuje a vydělávají se peníze _____

Proč jsou jiné měny v jiných státech _____

Jak funguje obchod a k čemu slouží peníze _____

Gramotní lidé byli před několika staletími výjimeční. Drtivá většina populace neuměla číst ani psát. S nástupem průmyslové revoluce se situace změnila. Dnes jsou výjimkou lidé negramotní. Bez všeobecně rozšířené znalosti čtení a psaní by byl chod moderní společnosti stěží představitelný. Obdobně není nijak překvapivé, jak rychle se šíří počítačová gramotnost. V průběhu několika desetiletí se neznalost práce s počítačem stane stejně velkým handicapem, jakým je dnes běžná negramotnost.

Existují také další formy nevzdělanosti, které jsou společensky stejně nebezpečné. Naneštěstí velká část občanů trpí ekonomickou negramotností. Převážná většina lidí nerozumí tomu, jak v základu funguje trh, bankovní systém; neznají podstatu peněz, jejich proměny v historii a jejich současnou podobu; nerozlišují, co je spotřeba a co investice. To se zvláště projevuje neschopností správně reagovat na změny ekonomického prostředí. Nemohou odolávat různým podvodným nabídkám a nejsou schopni správně posoudit dopady svých rozhodnutí.

Většině lidí chybí zcela základní pochopení ekonomie. Nesouhlasí ani s těmito základními zákonitostmi: umělé udržování pracovních míst v zastaralých provozech přinese dlouhodobě pokles produkce; změni-li se ceny na trhu, jsou standardním vysvětlením vágní konspirační teorie „zlých podnikatelů“ a nikoliv nabídka a poptávka; inflace je způsobena zvyšováním cen a ne dodáváním nových peněz na trh. Lidé, kteří jsou ekonomicky

nevzdělaní, jsou snadno manipulovatelní; neví, jak se mají chovat při hospodářských krizích; nemohou předvídat blížící se problémy.

Cíle modulu:

- seznámit studenty se základními pojmy z této oblasti a plně je pochopit. Součástí výuky musí být také aplikace znalostí na situace reálného světa.

Finanční a ekonomické gramotnosti“ probíhá formou průřezového tématu v různých předmětech. Lektori mohou využít multimediálních kurzů, metodických návodů a pracovních listů z učebnice www.dosvetaprace.cz, kde jsou návody výuku tohoto tématu v různých předmětech (společenské vědy, matematika, dějepis, odborné předměty, zeměpis, chemie, fyzika). Děti a mládež a vyučující zde naleznou i příklady z praxe podnikatelských subjektů, naučí se posuzovat aktuální hospodářské situace a jejich dopady na občany.

Ekonomická a finanční vzdělanost znamená takové znalosti a dovednosti, které umožní studentům finančně zabezpečit sebe a svou rodinu. Finančně gramotný student se orientuje v problematice peněz a cen, je schopen odpovědně spravovat osobní nebo rodinný rozpočet s ohledem na měnící se životní situace. Ekonomická gramotnost umožní studentům orientovat se v základních otázkách hospodaření státu a firem. Děti a mládež se naučí pochopit hospodářské procesy a posoudit státní hospodářské politiky.

Cvičení -

Děti - starší

Úlohy, ve kterých děti a mládež operují s hotovostní formou peněz různých měn a úlohy k problematice inflace. Úlohy typu:

1. Jaká bude reálná hodnota stokoruny po deseti letech při pětiprocentní míře inflace?
2. Vítek navštívil Ameriku. Domů si dovezl suvenýr – mapu USA, kterou koupil za 25 dolarů. Kolik zaplatil v přepočtu na Kč?
3. Rodina Holubů letěla do Kanady a potřebovala 100 CAD (kanadských dolarů). Kolik Kč potřebovala ke směně v Lidlbance, jestliže poplatek za směnu je 3 %?

Děti - mladší

O Vánocích se rodina Mikulova společně radila o příští dovolené. Shodli se na tom, že nejraději by se podívali do Řecka. Z katalogů cestovních kanceláří se rozhodují mezi následujícími nabídkami: (Tabulka s nabídkou z CK)

Navazující úlohy:

1. Zjistěte, kolik by Mikulovi zaplatili cestovní kanceláři za každý z těchto zájezdů, když pojedou všichni – rodiče, patnáctiletá Jarka a devítiletý Ivan. Nejraději by se stravovali formou polopenze. pro dovolenou zvolili začátek prázdnin.

2. Odhadněte, kolik korun by Mikulovi zaplatili za benzin na cestu do Benátek, pokud by si zvolili dopravu vlastním automobilem.

Úlohy jsou zadány pomocí tabulek aktuálních nabídek cestovních kanceláří

2. lekce – Finanční gramotnost – peněžní, cenová, rozpočtová

Cíl lekce:

Po prostudování této kapitoly byste měli být schopni: formulovat a vysvětlit základní rozdíly peněžní, cenové a rozpočtové gramotnosti, popsat jednotlivé typy finanční gramotnosti, popsat příklady z praxe

Délka lekce:

3 x 45 min – 3 výukové hodiny

Výklad:

Proč je dobré vědět něco o financích _____

Jak funguje ministerstvo financí _____

Jak se tvoří v obchodě peníze _____

Co je to poptávka a nabídka a k čemu slouží _____

Co je to státní rozpočet a co zahrnuje _____

Jak se tisknou peníze a čím jsou kryty _____

Jaké znáte zahraniční měny a kde se používají _____

Finanční gramotnost lze rozdělit do tří složek: gramotnost peněžní, cenová a rozpočtová.

- **Peněžní gramotnost** představují kompetence nezbytné pro správu hotovostních i bezhotovostních peněz a transakcí s nimi, dále správu nástrojů k tomu určených
- **Cenovou gramotnost** tvoří kompetence nezbytné pro porozumění cenovým mechanismům a inflaci.
- **Rozpočtovou gramotnost** představují kompetence nezbytné pro správu osobního nebo rodinného rozpočtu (např. schopnost vést rozpočet, stanovovat finanční cíle a rozhodovat o alokaci finančních zdrojů). Zahrnuje i schopnost zvládat různé životní situace z finančního hlediska. Rozpočtová gramotnost zahrnuje vedle výše popsané obecné složky také dvě složky specializované: správu finančních aktiv (např. vkladů, investic a pojištění) a správu finančních závazků (např. úvěrů nebo leasingu). To předpokládá, v obou případech, orientaci na trhu různě komplikovaných finančních

produktů a služeb, schopnost mezi sebou jednotlivé produkty či služby porovnávat a volit ty nejvhodnější s ohledem na konkrétní životní situaci.

Finanční gramotnost představuje kompetence nezbytné pro orientaci v hospodaření státu a firmy. Děti a mládež by měli plně chápat ekonomické pojmy a základní ekonomické teorie, tak aby mohli předvídat dopady státních politik na hospodaření rodiny, firmy.

Cvičení

Cvičení je rozděleno dle vědomostí, dovedností a schopností dětí. Pro metodiku modulu jsme zvolili systém mladší děti – cca do 12 let a starší od 12 let. Kategorie dětí se mohou prolínat. Vše záleží na vývoji dítěte. Proto není nutno toto vymezení ze strany lektora striktně ctít.

Děti - mladší

Úlohy, ve kterých děti a mládež operují s hotovostní formou peněz různé nominální hodnoty. Úlohy typu:

1. Ivana a Radka mají dohromady 9 pětikorunových mincí. Ivana má o 25 Kč více než Radka. Kolik mincí má Ivana a kolik Radka?
2. Petr stírá pětikorunové mince Pavel dvoukorunové. Petr má dvakrát méně mincí a přitom o 20 Kč více než Pavel. Kolik mincí a kolik korun má každý z nich?
3. Vyplaťte bankovkami částku 3 500 Kč (k dispozici máte bankovky v hodnotě – 50, 100, 200, 500, 1000 Kč) tak, aby počet bankovek byl:
 - a) co nejmenší;
 - b) co největší;
 - c) právě dvacet.

Děti - starší

Úlohy, týkající se hospodaření v domácnosti. Úlohy typu:

1. Existuje několik poplatkových sazeb za odběr elektrické energie. Nejčastěji se vyskytuje sazba B a sazba BN. V roce 1999 se v sazbě B platilo 2,19 Kč za 1 kW/h a měsíční poplatek činil 58 Kč bez ohledu na spotřebu. V sazbě BN se platilo 0,91 Kč za 1 kW/h a měsíční poplatek činil 103 Kč bez ohledu na spotřebu. Určete, při jaké měsíční spotřebě (vyjádřené s přesností na desetiny kW/h) byla finančně vhodnější sazba B. Úlohy řešte graficky i výpočtem.
2.
 - a) U Plýtvalů již rok kape kohoutek teplé vody. Za minutu nakape 10 kapek. Odhadněte, kolik litrů teplé vody se tak zbytečně ztratí za rok.
 - b) Na ohřev 1 000 litrů vody se spotřebuje přibližně 50 kWh elektrické energie. Kolik korun stálo zbytečné ohřátí kapající vody?
3. Jeden centimetr námrazy v chladničce zvyšuje náklady na elektrickou energii až o 75 %. Kolik korun to může znamenat za rok?

3.Lekce – Tržní ekonomika a peníze

Cíl lekce:

Po prostudování této kapitoly byste měli být schopni: formulovat a vysvětlit základy tržní ekonomiky, koloběhu peněz, popsat rozdíl mezi tržní a centrální ekonomikou, vyjmenovat platidla v různých zemích, procvičit si vše pomocí příkladů z praxe

Délka lekce:

3 x 45 min – 3 výukové hodiny

Výklad:**Výklad:**

Co je to tržní ekonomika a jak funguje _____

Co to je plánovaná ekonomika a jak funguje _____

Jak to fungovalo u nás před rokem 1989 _____

K čemu slouží peníze jako platidlo _____

Čím by jste chtěli aby se platilo kromě peněz _____

Co to je bezhotovostní platební styk a jak funguje _____

Jaké máme bankovky a kdo je nich vyobrazen _____

Kolik jste nejvíc měli u sebe peněz
a za co jste je utratili _____

Proč existují banky a jak funguje
koloběh peněz v životě _____

Proč je dobré šetřit. Na co si chci v
nejbližší době našetřit já sám _____

V této lekci se děti a mládež seznámí s podstatou tržní ekonomiky, čím se liší od centrálně plánované. Jakou úlohu hraje v tržní ekonomice cena, jak se na trhu utváří a co ovlivňuje její výši. Děti a mládež se dozvědí co je to inflace a jak se jí bránit.

Děti a mládež se dále v lekci seznámí s podstatou peněz, proč je člověk vymyslel, k čemu jsou dobré a jakou mají hodnotu. Dozví se, jak přepočítávat různé měny a čím vším je možné v současné době platit. Děti a mládež si také mohou nastudovat bankovní systém, jaká je úloha bank, jaké služby nabízí a co je úkolem České národní banky.

1. Vznik a historie peněz
2. Funkce peněz
3. Hodnota peněz, tvorba peněz
4. Formy platebního styku, bankovní služby

Co jsou to vlastně peníze

S penězi se přeci denně setkáváme. Platíme s nimi nákupy v obchodech, pořizujeme si za ně různé zbytečnosti, ale i věci praktické a užitečné. Všichni tedy známe peníze. Byly ale vždy takové, s jakými dnes přicházíme denně do styku? Platidla samozřejmě zaznamenala jako všechno kolem nás, určitý vývoj. Od "pravěku" peněz do doby relativně nedávné byly peníze (tehdy výhradně mince) chápány naprosto odlišně ve srovnání se současným pohledem. Zpočátku stačil člověk svoji materiální potřebu pokrýt ze zdrojů vlastní práce, ale brzy se začaly jeho nároky zvyšovat tou měrou, že se o výrobu a její produkty začal dělit. Nejprve v rámci rodu, později kdy již různá rodová společenství v té či oné činnosti vynikla, byl položen základ obchodu.

Výměnný obchod byl obchodem bezprostředním a trvalo ještě několik tisíciletí než člověk vymyslel a poprvé jako prostředníka obchodu použil peněz.. Cenu domlouvali kupci v hodnotových ekvivalentech zboží, které mohl nabídnout kupující, jímž byl buď jiný kupec, nebo častěji výrobce. Ten mohl za artefakty jemu užitečné, které si sám vyrobit neuměl nabídnout finální produkty vlastního snažení, ať už šlo o zbraně k lovu, nádoby, šperky, obilí, ulovenou zvěř, kožešiny, nebo později o látky, měď, železo a výrobky z těchto kovů.

Výměnný obchod se rozrostl tou měrou, že již v době bronzové křižovaly Evropou četné obchodní karavany. S rozvojem obchodu se hledala všeobecná měřítka cen. Brzy se ustálilo oceňování v kusech dobytka. Tato domácí zvířata měla zřejmě stejně velký význam jak pro obchodníky, kteří přicházeli z hospodářsky vyvinutějšího jihu, tak pro primitivně žijící kmeny dále na severu.

Směnný obchod vzal za své vynálezem peněz. Předtím ale starověká ekonomika musela ještě projít obdobím, které dnes označujeme jako předmonetární. Zde se již začala formovat platidla v pravém slova smyslu, avšak trvalo několik dalších staletí, než byla poprvé vyrobena a použita skutečná mince. V tomto období bere na sebe úlohu všeobecného ekvivalentu kov. Někde je to měď (Řím), jinde se už objevují v této roli kovy drahé: zlato a stříbro (Egypt, Řecko).

Kov měl proti ostatním ekvivalentům nesporné výhody. Snadno se dělil, vážil a přepravoval, drahé kovy kterým dal obchod záhy přednost navíc nepodléhaly korozi, byly stálé a přitom i dostatečně vzácné proto, aby nebylo pro vyjádření určité hodnoty třeba velkého jejich množství. Výrazný vliv na aktuální cenu toho kterého kovu měla současná míra jeho dostupnosti. Tak Egypťané si zpočátku daleko více cenili stříbra než zlata, protože právě stříbra byl v Egyptě nedostatek. Po otevření přebohatých stříbrných dolů hispánských ve druhém tisíciletí před Kristem stříbro v ceně upadlo a v budoucnu se už nikdy nad zlato svou hodnotou nedostalo.

Obchodníci začali zlaté, stříbrné či měděné slitky označovat hodnotou hmotnosti a

později i různými obrázky a symboly. V okamžiku, kdy kovový slitek označil svým výsostným znakem stát, respektive panovník a zaručil se tak nejen za správnou váhu, ale i za ryzost kovu, můžeme již mluvit o prvních mincích.

Peníze - Termín všeobecný ekvivalent by měl být dostatečně výmluvným.

V Čechách se platilo na počátku 10. století jakýmiisi jemnými šátečky. deset takových šátečků vyrovnalo se cenou denáru., které již byly nějaké to desetiletí v oběhu v sousedním Bavorsku a které znala západní Evropa od dob Karla Velikého (768 - 814) - pro denáry.

Boleslav I. (935 - 972) někdy kolem roku 970 dal zarazit první české stříbrné mince - podle bavorského vzoru - denáry. označený kus kovu se stal mincí až v okamžiku, kdy na něm panovník přidáním svého výsostného znaku ručil za obsah a váhu drahého kovu Taková byla podstata peněz. Přemysl I. po roce 1210 začal razit novou kvalitní minci - brakteát. Dokonalou restituci české měny přinesla až jedinečná reforma Václava II. (1278 - 1305) v roce 1300. Zavedl v Čechách výjimečnou měnovou soustavu pražských grošů, jež proslavila Čechy bez nadsázky po celém tehdejšímu kulturním světě.

S rozvojem obchodu vzrůstaly postupně ceny všeho zboží. Na konci 13. století nestačila již drobná peněžní jednotka, jakou byl denár, kryt potřebu běžného obchodu. Proto vznikly ve Francii hrubší stříbrné mince, jež se staly záhy vzorem k zaražení slavného groše pražského. Potřeba směny vzrůstala tou měrou, že již ve 13. století vzniká v Itálii po delší přestávce nová zlatá mince - florén. Ta měla cca 15 ti násobnou hodnotu groše. Záhy se objevuje snaha diferencovat nedostatek zlata a zlatých mincí, které se mezitím staly mezinárodně uznávaným platidlem, prostřednictvím ekvivalentních nominálů stříbrných. Tak vznikla v Itálii v roce 1472 první skutečně ražená lira. Později se šíří tento trend i do Tyrol a do Saska, odkud bere svůj vzor i český - jáchymovský tolar. Tolar byl pak po dalších čtyřista let vedoucím peněžním nominálem většiny evropských zemí a od tohoto pojmenování je odvozeno i označení pro americké dollary.

Mince chápali současníci jako zboží - směňování zboží za zboží: stříbro za látky, stříbro za jídlo, stříbro za šperky, stříbro za suroviny, brzy vedle stříbra stojí v popředí zájmu obchodníků i zlato. V polovině 18. Století se zavádějí nové měděné mince a papírové bankocetle. Ty byly zpočátku přijímány s rozpaky, avšak jak dnes vidíme, staly se natolik běžnými, že je používáme dodnes.

Dnešní peníze nemají již ani zboží charakter, ani nám nepředvádějí českého prezidenta. Peníze, jimiž dnes běžně hradíme nákupy v obchodech jsou tzv. peníze kreditní. V praxi to znamená, že pokud bychom roztavili např. českou desetikorunu, nedostaneme za slitek ocele s trochou měděné příměsi, takto získaný možná ani 50 haléřů. Za hodnotu takových peněz ručí svoji autoritou a zejména svými aktivy i pasivy, tj. kovovým zlatem, drahými kameny, budovami a pod., banka, která minci, nebo bankovku vydala. V některých případech takovou záruku přebírá stát a stává se tedy vydavatelem mincí, resp. státovek. V české republice je emisní bankou Česká národní banka a proto u nás obíhají papírové bankovky.

Peníze v budoucnu

Zřejmě jich brzy nebude třeba. Již dnes jsou běžné tzv. bezhotovostní platby, platby kreditní kartou a nově se zavádí možnosti nákupu prostřednictvím počítače - nákup přes Internet. V takovém digitálním obchodě si vezmete pomocí myši košík, přetáhnete si do něj

všechno, co si na monitoru vašeho počítače z ikon vyberete a při placení pouze pod výslednou sumu, kterou po vás počítač požaduje, zapíšete číslo vaší kreditní karty, nebo jste-li vlastníkem elektronické peněženky vsunete ji do terminálu. Vzápětí vám z obchodu přinesou váš nákup. Tak vypadá zatím téměř sci-fi vize obchodu někdy po roce 2015. První krůčky zde však již takový obchod udělal. Nemůžeme prozatím počítat s okamžitou donáškou nákupu do domu, avšak objednávka a následná zásilka vybraného zboží na dobírku je dnes ve vyspělých zemích světa běžnou praxí. U nás, ve starém dobrém srdci Evropy si na takové služby budeme muset ještě nějaký ten čas počkat.

Peníze	
Obsah	Výsledky
- placení (v tuzemské i zahraniční měně)	- používá nejběžnější platební nástroje, smění peníze za použití kursovní lístku
- tvorba ceny	- stanoví cenu jako součet nákladů, zisku a DPH
	- vysvětlí, jak se cena liší podle zákazníků, místa, období...
	- rozpozná běžné cenové triky (cena bez DPH...) a klamavé nabídky
- inflace	- vysvětlí podstatu inflace a její důsledky na příjmy obyvatelstva, vklady a úvěry, dlouhodobé finanční plánování a uvede příklady, jak se důsledkům inflace bránit

Cvičení

Děti – starší

Úlohy, ve kterých děti a mládež operují s úroky a úrokovou mírou peněžních ústavů.

Úlohy typu:

1. Pan Novák uložil do spořitelny 10 000 Kč, které vyhrál los. Roční úroková míra je 10 % a daň z úroku 15 %.
 - a) Úrok si vybíral každý rok. jakou částku získal z uložené jistiny během tří let, aniž vybral vložených 10 000 Kč?
 - b) Úroky ponechával ve spořitelně po tři roky. Jakou finanční částku má ve spořitelně za tři roky?
2. Na jakou částku vzroste za 1 rok 1 000 Kč uložených při roční úrokové míře
 - a) 4 % ,
 - b) 2 % ,
 - c) 1%daň z úroku je 15 %.
3. Od Komerční banky si vypůjčila společnost s.r.o. dne 14.10.1994 280 000 Kč při 13 % roční úrokové míře. dluh má splatit do 14.6.1997. Kolik Kč zaplatí i s úroky?

Úlohy týkající se problematiky leasingu typu:

1. Zákazník zaplatí zálohu a pak měsíčně splácí dohodnuté splátky. kolik Kč zaplatí ve skutečnosti budoucí majitel auta v ceně 250 000 Kč, jestliže složil zálohu 62 500 Kč (25 % z 250 000 Kč)? Vypočítejte úrokovou sazbu.
2. Vypočítejte úrokovou sazbu zákazníka, který kupuje na leasing auto v hodnotě 350 000 Kč a složil zálohu 210 000 Kč.

4. lekce – Hospodaření domácnosti

Cíl lekce:

V této lekci se děti a mládež naučí rozpoznávat druhy různé příjmů a výdajů a jak s nimi pracovat při sestavování rodinného rozpočtu. Seznámí se s pojmem cash-flow a naučí řídit své finance v čase.

Základní otázky lekce:

1. Pravidelné a nepravidelné příjmy
2. Pravidelné a nepravidelné výdaje
3. Rozpočet domácnosti
4. Co je to tok peněz v domácnosti

Délka lekce:

4x 45 min 4 výukové hodiny.

Výklad:

Proč je dobré bavit se o hospodaření domácnosti _____

Co mají mít za úkol udělat rodiče _____

Co mají za úkol udělat doma děti _____

Co jsou to pravidelné a nepravidelné výdaje _____

Jaké jsou nečastější výdaje domácnosti _____

Jakým způsobem se dá doma hospodařit _____

Kolik peněz mohu měsíčně utratit za vlastní koníčky _____

Jak velké mám kapesné a za co ponejvíce utrácím _____

Hospodaření domácnosti

Domácnost je základní ekonomickou jednotkou. Žáci v projektu nejdříve vytvoří stálé skupiny – modelové domácnosti. V nich postupně řeší konkrétní životní situace spojené s finančním rozhodováním. Důležitou součástí jejich rozhodování je práce s rozpočtem domácnosti. Vytvoří jej na základě informací o příjmech a vydáních své fiktivní domácnosti, o jejím složení, ekonomickém zajištění, typu bydlení, osobních potřebách jednotlivých členů. Návrhy svých řešení promítají do rozpočtu a sledují jejich krátkodobý i dlouhodobý dopad na životní úroveň a zodpovědné zajištění rizik.

Tento způsob výuky nabízí žákům reálné životní situace, možnost spolupráce, prožitek z nových rolí, pocit skupinové identity, příležitost pro řešení problémů a nutnost hledání kompromisů. Důležité je také poznání, že životní úroveň a plnost života nezávisí jen na financích.

Cvičení

Cíle

- vysvětlit si pojmy mince a bankovka, prakticky si vyzkoušet směnu určitého počtu mincí za bankovku, pojmenovat existující hodnotu mincí a bankovek
- porovnat ceny stejného zboží v různých obchodech
- vysvětlit si podstatu úsporného hospodaření
- seznámit se s možností hotovostní a bezhotovostní platby v obchodech
- prakticky si vyzkoušet tvorbu ceny zboží
- sestavit předběžný rozpočet pro nákup surovin
- samostatně nakoupit potřebné suroviny, zkontrolovat účet a ověřit správnost vrácených peněz
- upéct cukroví podle popisu pracovního postupu
- efektivně pracovat, vzájemně komunikovat a spolupracovat, rovnoměrně si rozdělit práci

Realizace (postup a metody)

Přípravná fáze

Společná diskuse s žáky o možnostech prodeje na Vánočním jarmarku. Nejvhodnější se jeví pro zpracování těsta i následné vyvalování a vykrajování linecké těsto.

Z této shody vyplynul pro žáky první úkol.

Zjistěte, kolik peněz zaplatíte ve vámi vybraném obchodě za následující suroviny potřebné pro přípravu lineckého cukroví: 1kg hladké mouky, 1kg cukru moučka, 1 sáček vanilkového cukru, 250 g tuku Hera, 250 g tuku Perla, 10 vajec, papír na pečení, 1 sklenička rybízové marmelády, 1 l mléka.

Domluvte se navzájem, aby informace byly z různých obchodů.

Vlastní realizace

V další hodině každá skupina dětí představí výsledky a zaznamenává je do tabulky. Žáci si jednotlivé údaje opisují do vlastních tabulek. Následně vznikne tabulka s cenami potravin v různých obchodech. Nyní se otevírá prostor pro diskusi o tom, proč se jednotlivé ceny liší.

Úkol:

- vypočítejte, kolik byste zaplatili za zboží v jednotlivých obchodech
- zjistěte, v které obchodě je nákup cenově nejvýhodnější
- zjistěte rozdíly mezi nejnižší a nejvyšší cenou jednotlivých potravin
- vypočítejte, kolik ušetříme korun, pokud půjdeme nakupovat do potravin s nejnižšími cenami

Jakmile jsou výpočty hotové a žáci jsou rozhodnutí, kam se půjde nakupovat, dostanou žáci další úkol. Podle následujícího receptu vypočítají, kolik surovin je potřeba pro všechny účastníky vzdělávání. Každá skupina bude péct jednu dávku.

Recept na linecká slepovaná kolečka: 1 dávka

45 dkg hladké mouky, 18 dkg cukru moučka, 1 sáček vanilkového cukru, 25 dkg tuku, 2 žloutky, 1 lžíce mléka, 1 lžička strouhané citrónové kůry, špetka sody, 1 rybízová marmeláda
Současně počítají všechny skupiny, abychom mohli porovnat správnost, eventuálně pracovali s chybou.

Jakmile máme jasno v množství surovin, rozdělíme si, co která skupina bude nakupovat, a přibližně uvedeme, jakou částku na nákup budeme potřebovat.

Další hodinu věnujeme práci s penězi. Vysvětlujeme rozdíly mezi mincemi a bankovkami, popisujeme vzhled, porovnáváme hodnotu, ukazujeme si ochranné značení a vysvětlujeme jeho význam. Pracujeme s výpočty, kolik desetikorun získáme za jednu padesátikorunu, kolik pětikorunových mincí získáme za jednu stokorunu a podobně. Žáci by si měli uvědomit nutnost kontroly při vracení peněz. Zmiňujeme se i o možnosti platby platební kartou. Žáci sami uvádějí, jaké to má výhody, či nevýhody.

Jdeme nakupovat

Další dvouhodina je věnována vlastnímu nákupu. Každá skupina obdrží hotovostní částku podle předběžného výpočtu. Částka je vždy vyšší a v bankovkách, například stokoruna, stokoruna a padesátikoruna. Vyučující si zaznamenává, jakou částku které skupině předal, protože po návratu bude žádat vrácení peněz podle pokladního bloku.

Před odchodem si připomínáme, jak je vhodné se v obchodě chovat, jaká dodržujeme pravidla slušného chování.

Po návratu dochází k vyúčtování jednotlivých skupin, připomínáme si význam pokladního bloku. Všechny potraviny uložíme na další den v cvičné kuchyni.

Popis pracovního postupu

Připomínáme si společně význam popisu jako stylizačního útvaru a jeho významu v životě. Pokud si koupíme nový přístroj, podle čeho se s ním naučíme zacházet? Žáci obdrží podrobný popis pracovního postupu zpracování těsta, jeho vyvalování, vykrajování a následné pečení. Záměrně však nejsou v popisu uvedeny údaje o hmotnosti, ty mají žáci uvedeny receptu. V cvičné kuchyni obdrží od svých spolužáků suroviny, které předešlý den nakoupili. Popis pracovního postupu: Na váze navažte mouku, vysypte ji na vál a vytvořte uprostřed důlek. Podél důlku nasypte navážený cukr. Do důlku položte na menší kousky nakrájený tuk.

Do skleničky oddělte bílky a žloutky přidejte do důlku. Nasypte vanilkový cukr, na špičku nože sodu, přidejte lžici mléka a lžičku strouhané citrónové kůry. Vše promíchejte a vypracujte hladké těsto. To nechte 10 minut odpočinout. Připravte si plech, který překryjete pečicím papírem. Odpočínuté těsto rozdělte na tři díly. První díl stejnoměrně rozválejte na moukou posypaném vále na placku 2–3 mm vysokou. Z ní vykrajujte formičkami různé tvary. Vždy pamatujte na to, že slepujeme dva stejné tvary, na horním musí být vykrojené otvory, aby byla vidět červená marmeláda. Zbylé těsto po vykrajování znovu zpracujeme, vyválíme a vykrajujeme tvary. Opakujeme tak dlouho, dokud nějaké těsto máme. Pečeme ve vyhřáté troubě asi 15 minut, dokud těsto nemá růžovou barvu. Vychladlé pomažte marmeládou a slepte dva dílky dohromady.

Úkolem každé skupiny je spočítat, kolik cukroví upekli. Po dokonalém úklidu kuchyňky se vracíme do třídy.

Cena výrobků

Další hodinu si vysvětlujeme, co všechno má podíl na tvorbě ceny. Žáci se vracejí k nákupu surovin, jejich dopravě – my jsme šli pěšky, takže jsme měli dopravu zadarmo, ale na jiných příkladech si uvádíme, že je to částka, která cenu zboží ovlivňuje. Významnou roli hraje i čas vynaložený na práci a spotřeba energií. Domluvili jsme se, že je nutné vytvořené cukroví pěkně zabalit, nakoupili jsme malé celofánové sáčky a ozdobné červené mašličky. I obal je třeba započítat do celkové částky.

Žáci se rozhodli, že vzhledem k velikosti sáčků budeme balit vždy pět různých kousků. Zbývalo vypočítat, kolik korun bude stát jeden sáček. Sečetli jsme celkové náklady, spotřebu energie jsme vzali spíše symbolicky a podělili počtem sáčků. Získali jsme tak cenu skutečnou, bez jakéhokoliv zisku. Zabývali jsme se dále otázkou, co je cílem výroby. Chceme vyrábět, abychom vydělávali. Proto i zde jsme částku zvýšili, abychom Klubu rodičů vrátili zapůjčené peníze, ale také dali něco navíc.

Převzato od: Základní škola Chrudim, Dr. J. Malíka 958

Hospodaření domácností	
Obsah	Výsledky
- rozpočet domácnosti	- rozliší pravidelné a nepravidelné příjmy a výdaje a na základě toho sestaví rozpočet domácnosti
	- navrhne jak řešit schodkový rozpočet a jak naložit s přebytkovým rozpočtem domácnosti

5.lekce – Půjčky, úvěry a hypotéky

Cíl lekce:

Lekce obsahuje návod jak zajistit financování svých potřeb (koupě bytu, auta). Děti a mládež se naučí porovnávat výhodnost půjček a vybrat ten nejvhodnější úvěr. Současně se naučí rozpoznat rizika, která hrozí

Základní otázky lekce:

1. Formy financování osobních potřeb
2. Půjčka na spotřebu nebo investici
3. Co je to hypotéka?
4. Splacení hypotéky (zajištění úvěru)
5. Co je to leasing (úvěr, nákup na splátky, leasing)
6. Jak vybrat nejvhodnější úvěr
7. Co je to předlužení a jak se mu vyvarovat

Délka lekce:

3 x 45 min – 3 výukové hodiny

Výklad:

Co to vlastně je ta hypotéka _____

Proč si brát hypotéku a na jak dlouho _____

Na co si dát pozor při jednání v bance _____

Co je to splátka, anuita, určení velikosti splátky _____

Co je to leasing a na co se dává _____

Co to je nákup na úvěr a jak se splácí _____

Co je to exekuce a jak to funguje _____

Co je to hypotéka

Velmi stručně můžeme říci, že hypoteční úvěr je úvěr zajištěný nemovitostí. To znamená, že banka poskytující takovýto úvěr má na nemovitosti ve svůj prospěch zřízeno zástavní právo - hypotéku, zatímco vlastníkem nemovitosti jste stále a výhradně Vy. Hypoteční úvěr je podobně jako všechny ostatní úvěry či půjčky splácen pravidelnými

měsíčními splátkami podle stanoveného splátkového kalendáře. Po úplném splacení úvěru, tedy vyrovnaní dluhu vůči bance, toto zástavní právo zaniká. Poskytování hypotečních úvěrů v České republice upravuje zákon o dluhopisech.

Užitečné je rovněž vědět, že hypoteční úvěr nemusí být vždy zajištěn tou nemovitostí, kterou si máte zájem pořídit, ale i jinou nebo dokonce i několika nemovitostmi zároveň (přičemž na všech těchto nemovitostech pak vázne zástavní právo ve prospěch banky, která Vám úvěr poskytla). Důležité je, aby zajištění úvěru bylo dostatečné - tedy aby hodnota nemovitosti (příp. součet hodnot všech nemovitostí zajišťujících úvěr) byla vždy minimálně ve stejné výši, jako je výše úvěru.

Splatnost a splácení hypotečního úvěru

Splatnost hypotečního úvěru

Splatnost hypotečního úvěru se pohybuje od 5 do 45 let. Žadatelé by měli být po celou dobu splácení hypotečního úvěru v produktivním věku. Pokud by délka splácení zasahovala do důchodového věku, je obvykle třeba k úvěru přibrat dalšího (mladšího) spoludlužníka. Čím je delší doba splatnosti úvěru, tím je nižší splátka. Optimální doba na splácení hypotečního úvěru je 15 - 20 let, kdy je nejlepší poměr mezi výší splátky a náklady na úvěr. Banky preferují dobu splatnosti v násobcích pěti let, ale akceptují i jiné doby splatnosti.

Splácení hypotečního úvěru

Splácení hypotečního úvěru závisí na způsobu jeho čerpání. Úvěr lze čerpat jednorázově nebo postupně. Pokud je hypoteční úvěr čerpán postupně, splácí se nejprve měsíčně pouze úrok z vyčerpané částky a to až do doby, než je vyčerpan celý úvěr. Po ukončení čerpání začne dlužník hypoteční úvěr splácet většinou anuitními splátkami, které jsou po celou dobu platnosti úrokové sazby stejné a obsahují jistinu a úrok.

Některé banky umožňují i jiné splácení než splácení anuitními splátkami. Jedná se o degresivní nebo progresivní splácení tzn., že velikost splátek je v čase buď klesající (degresivní) nebo rostoucí (progresivní). Den splatnosti jednotlivých splátek je stanoven v úvěrové smlouvě.

V termínu, kdy dochází ke změně úrokové sazby (klient si volí v letech dobu platnosti úrokové sazby), může dlužník splatit předčasně část nebo celou výši úvěru bez sankce. V případě mimořádné splátky ze strany klienta mimo tyto termíny si většina bank stanovuje vysoké sankce za předčasné splácení. V případě neúčelové hypotéky, která spadá pod režim zákona o spotřebitelském úvěru, lze kdykoli učinit mimořádnou splátku části nebo celého úvěru.

Co je to leasing?

Slovo "leasing" se převzalo do české terminologie z anglického slova, které v překladu

znamená "pronájem". Jedná se o obchodní operaci leasingového pronajímatele a leasingového nájemce zajistit pořízení majetkové hodnoty pronajímatelem podle potřeb a požadavků nájemce po určité období za úplatu s možností jejího přechodu do vlastnictví nájemce po ukončení doby trvání leasingové smlouvy.

Leasing je forma podnikání, jehož podstatou je pronájem výrobků a výrobních prostředků na určité období na základě úhrady leasingových poplatků formou splátek. Uplatňuje se zejména u předmětů dlouhodobé spotřeby, ale i ve službách. Nahrazuje investování a jeho předmětem může být jakýkoliv hmotný i nehmotný majetek. Leasing realizují bankovní ústavy nebo specializované firmy, obvykle dvěma formami, jako finanční nebo provozní leasing. V prvním případě, po úplné úhradě hodnoty pronajaté techniky, se zařízení stává majetkem nájemce, v druhém se zařízení předává zpět leasingové společnosti.

Cvičení

Příklad č. 1

Rodina s 2 dětmi (5 a 7 let) chce koupit byt v ceně 2 500 000 Kč. Čisté příjmy rodiny (průměr za 3 poslední. měsíce):

manžel 24 225 Kč

manželka 25 119 Kč

Úspory rodina nemá ani nežije s dalšími výdělečně činnými osobami.

Výdaje rodiny:

Rodina žádné půjčky nemá, splácí jen leasingové splátky na osobní automobil ve výši 6 890 Kč měsíčně, penzijní pojištění mají oba manželé, každý z nich platí 500 Kč měsíčně, předpokládané pojištění budoucí nemovitosti je 2 980 Kč ročně. Rodina počítá se splácením po dobu 25 let. Předpokládaný úrok, na který se informovali v bance, je pro jejich situaci stanoven na 6 %.

Výpočet:

Zadání měsíčních příjmů, výpočet životního minima – pro jistotu je vypočten jeho dvojnásobek, leasingová splátka, penzijní připojištění, předpoklad pojištění nemovitosti – pozor částku přepočíst z ročních na měsíční splátky, sečteny všechny výdaje. Roční splátku hypotéky najdeme v tabulce, vypočteme na měsíční výdaje včetně splátky.

Závěr:

Protože nám po odečtení výdajů ještě zbylo 6 827 Kč měsíčně, předpokládáme, že rodina může navštívit vybranou banku a požádat o hypoteční úvěr. Jen bych doporučila uzavřít životní pojištění, vzhledem k rovnosti obou příjmů, pak na každého z manželů na polovinu výše hodnoty nemovitosti.

Příklad č. 2

Rodina se 2 dětmi (15 a 17 let) chce koupit byt v ceně 1 500 000 Kč.

Čisté příjmy rodiny (průměr za 3 poslední. měsíce):

manžel 20 840 Kč

manželka 18 520 Kč

Úspory rodina nemá, ani nežije s dalšími výdělečně činnými osobami.

Výdaje rodiny:

Rodina má jednu půjčku se splátkou 3 580 Kč, leasing ve výši 3 860 Kč, žadatel má životní pojištění ve výši 890 Kč, předpokládané pojištění budoucí nemovitosti je 1 872 Kč. Rodina počítá se splácením po dobu 20 let. Předpokládaný úrok mají od banky stanovený na 6 %.

Výpočet:

Viz tabulka výpočtu. Zadání měsíčních příjmů, výpočet životního minima – pro jistotu je vypočten jeho dvojnásobek, půjčka, leasingová splátka, životní pojištění, předpoklad pojištění nemovitosti – pozor částku přepočíst z ročních na měsíční splátky, sečteny všechny výdaje. Roční splátku hypotéky najdeme v tabulce, přepočteme na měsíční výdaje včetně splátky.

Závěr:

Protože rodině zbývá jen 595 Kč měsíčně, doporučila bych zvážit, jaké další potřeby rodina má. Pokud jsou koničky členů rodiny spíše nákladnější, doporučila bych prodloužením doby splácení snížit hypoteční splátky, aby se rodina časem nedostala do finanční tísně. Další variantou je zvolit flexibilní hypotéku, kde je možno měnit výši splátky dle momentální finanční situace. Ještě bych doporučila zvážit životní pojištění i pro manželku.

Příklad č.3

Rodina s jedním zaopatřeným dítětem (24 let) chce koupit byt v ceně 2 000 000 Kč. Čisté příjmy rodiny (průměr za 3 poslední. měsíce):

manželka 25 410 Kč

manžel 23 190 Kč

syn 15 205 Kč

Úspory rodina nemá, ani nežije s dalšími výdělečně činnými osobami.

Výdaje rodiny:

Rodina má jednu půjčku se splátkou ve výši 4 350 Kč měsíčně, leasing ve výši 2 590 Kč

měsíčně, manžel má penzijní pojištění ve výši 640 Kč měsíčně, předpokládané pojištění nemovitosti je 2.076 Kč ročně, syn je ochoten se s rodiči podílet na splácení hypotéky. Rodina počítá se splácením po dobu 15 let. Předpokládaný úrok, na který se informovali v bance, je pro jejich situaci stanoven na 6 %.

Výpočet:

Viz příloha výpočty. Zadání měsíčních příjmů – v příjmech je uveden i příjem syna, který již sám vydělává, výpočet životního minima – zde se syn projevuje jako další dospělá osoba v domácnosti, pro jistotu je vypočten dvojnásobek životního minima, půjčka, leasingová splátka, penzijní připojištění, předpoklad pojištění nemovitosti – pozor částku přepočíst z ročních na měsíční splátky, sečteny všechny výdaje. Roční splátku hypotéky najdeme v tabulce, přepočteme na měsíční, sečteme výdaje včetně splátky.

Závěr:

Protože rodině zbývá 22.731 Kč měsíčně, doporučila bych nezapojovat syna s vlastním příjmem do této hypotéky. Vzhledem k tomu, že pravděpodobně založí svou vlastní rodinu, pro kterou bude potřebovat zajistit bydlení také. V zadání není uvedeno životní pojištění, které bych doporučila vždy. Pokud jsou příjmy jako v této rodině vyrovnané, doporučila bych životní pojištění jak manželovi, tak manželce, každému na půlku ceny nemovitosti.

6.lekce – Studentský účet, volné finanční prostředky

Cíl lekce:

V této lekci je vysvětlen velmi důležitý rozdíl mezi investicí a spotřebou. Děti a mládež se naučí, jaká jsou pravidla pro spoření a investování, do jakých produktů investovat, jak vybrat ten nejvhodnější. V lekci je také ukázáno jak investovat v zahraničí.

Základní otázky lekce:

1. Rozdíl mezi spotřebou a investicí
2. Investiční produkty
3. Investice do zahraničí
4. Jak vybrat nejvhodnější investiční produkt?
5. Jak ochránit své investice
6. Pojištění

Délka lekce:

3 x 45 minut = 3 výukové hodiny

Výklad:

Co to je studentský účet, kde a jak si ho mohu zřídit _____

Kdo z mých kamarádů má tento účet a u jaké banky _____

Jak se jedná v bance, jaké doklady Potřebuji sebou pro založení účtu _____

Co je to kontokorent a jak to funguje _____

Co je to RPSN, úroková míra, splacení úvěru _____

Jak a kam investovat a kdo z mého okolí o tom něco ví _____

Kam investovat?

Finanční trh v současnosti nabízí širokou paletu investičních nástrojů, do kterých lze vložit volné finanční prostředky. Nelze jednoznačně říci, který z nich je pro investici nejideálnější. Vždy totiž záleží na mnoha faktorech. Mezi ty nejdůležitější patří investiční možnosti, časový horizont, po kterém by měly přinést výnos a také bezpečnost investice. Právě

povaha investora a jeho vztah k riziku může výrazně ovlivnit konečný výnos. Investor se musí rozhodnout, zda zvolit rizikovější investici na úkor bezpečnosti, či zvolit konzervativnější tj. méně výnosnou, ale bezpečnější strategii. Stejně důležitý je již zmíněný objem investovaných prostředků a časový horizont, po které necháme investici pracovat. Podívejme se blíže na to, jaké má investor možnosti ...

AKCIE

Akcie jsou třídou aktiv, které disponuje významným výnosovým potenciálem a přináší zajímavé zhodnocení. Při jejich správě je však třeba počítat s možností kolísání hodnoty investice v čase. Pro snížení rizika ztráty slouží různé akciové strategie.

PODÍLOVÉ FONDY

Pokud se rozhodnete investovat a netroufnete si na vlastní pěst, můžete tak učinit kolektivně prostřednictvím otevřených podílových fondů. V současnosti existuje několik základních kategorií fondů, které se vzájemně liší investičními cíly, rozložením rizika a časovým horizontem, po kterém by měly přinést výnos.

DLUHOPISY

Dluhopisy (obligace, bondy) jsou oblíbeným investičním nástrojem především pro své výnosy v podobě pravidelných úroků. Kolik stojí, kdo je vydává nebo kolik vynášejí, ale také jaké jsou strategie obchodování s dluhopisy nebo jaká pravidla a zásady je dobré dodržovat se dozvíte v naší abecedě dluhopisů.

KOMODITY

Přestože investice na komoditních trzích je stále považována za ne příliš obvyklou, existuje řada komoditních investičních nástrojů. Právě komoditám a derivátům je věnován náš komoditní průvodce, ve kterém se dozvíte, kde obchodovat, nebo jak spekulovat na vzestupu či poklesu.

CERTIFIKÁTY

Certifikáty patří mezi moderní investiční nástroje, které investorům nabízí široké spektrum možností. Více se o nich dozvíte v našem průvodci světem certifikátů.

MĚNY, BANKOVNÍ PRODUKTY, ALTERNATIVNÍ INVESTICE

Kromě výše uvedených klasických nástrojů může investor volit i z dalších možností jako jsou zahraniční měny nebo alternativní investice. Pro konzervativní investory jsou tu pak bankovní produkty, které nabízejí minimální zhodnocení, ovšem stále na nich leží největší část úspor českých domácností.

Studentský účet

Proč si založit studentský účet místo běžného účtu? Odpověď je jednoduchá. Banky si chtějí své budoucí klienty "vychovat", a tak mladým lidem nabízejí určité výhody. Počítají s tím, že po studiích u banky zůstanete. Nebojte se proto jako studující tyto výhody využít. Ušetříte a ještě k tomu si osvojíte určité věci, které se vám do života jistě budou hodit - například jak komunikovat s bankou, na co si dávat pozor a jaké nároky si můžete klást.

Základem jsou správná kritéria

Nejdříve je důležité zvolit kritéria, která účet musí bezpodmínečně splňovat. Jaká mohou být? Zda za vedení účtu musím platit. Jestli jsou transakce na účtu zdarma a také na kolik mě přijdou výběry z bankomatu. Někdo se může zaměřit na to, jak často bude banka chtít potvrzení o studiu. Zohlednit můžeme i to, jestli banka umožňuje čerpat peníze na účtu do mínusu. Dále vás může například zajímat internetové bankovníctví. Existuje mnoho dalších věcí, na které je možné se zaměřit, ale to už je individuálně na každém, aby si zvolil to důležité.

Kde shánět informace

Možností, jak získat informace o nabídkách jednotlivých bank, je několik. Každá banka má samozřejmě svou webovou stránku, kde všechny tyto informace lehce najdete. K tomuto účelu vám výborně poslouží internet, kde lze najít spoustu užitečných informací. A však dejte pozor, ne všechny tyto informace jsou aktuální, a proto doporučuji prozkoumat další zdroj. Pokud chcete opravdu přesné informace, je lepší sjednat si schůzku přímo na pobočce banky.

Jak postupovat při rozhovoru s pracovníkem pobočky

Při rozhovoru buďte obezřetní. Pracovníci banky mají jediný úkol - nalákat nové zákazníky, a proto si dávejte pozor, abyste nesesdli mouše na lep. Je dobré pozorně poslouchat, zda informace a podmínky, které vám sděluje, nemají nějaký háček. A zda je všechno opravdu tak, jak má být. Nejlépe je přijít na schůzku s připravenými dotazy.

Cvičení

Klíčová slova

studentský účet,
úročení účtů,
poplatky za vedení účtu,
platební karta,
úvěr

Anotace

Příklad je zaměřen na využití internetu při výběru vhodného studentského účtu. Má procvičit znalost obsahu pojmů z oblasti bankovníctví a jejich aplikaci na konkrétní úlohu z praxe. Úloha vede žáky k samostatnému řešení úkolů s využitím informací získaných na internetu.

Kontext výuky

Učivo o bankovním trhu je součástí výuky – téma peníze. Úloha není příliš složitá, lze ji řešit se žáky SŠ i vyšších ročníků ZŠ. Žáky je třeba rozdělit do skupin (15–16 žáků ve skupině podle počtu počítačů ve třídě). Žáci by měli řešit konkrétní příklady, modelové situace a případové studie, které rozvíjejí teoretické poznatky. Každý žák pracuje samostatně. Ke koordinaci a kontrole práce slouží lektorský počítač.

Cíle

Základním cílem úlohy je uplatnit a rozšířit obecné poznatky z bankovníctví při řešení konkrétních úloh z praxe, získat schopnost řešit samostatně zadané úkoly s pomocí nových informací.

Realizace (postup a metody)

Úloha je rozdělena do dvou vyučovacích hodin.

1. hodina

V první hodině žáci dostanou úkol vyhledat nabídky studentských účtů velkých bank (ČS, KB, ČSOB, GE MB,) a zjistit, za jakých podmínek jsou účty poskytovány, pro koho jsou určeny (dětské, středoškolské, vysokoškolské), jaké výhody banky k účtu nabízejí. Žáci pracují samostatně, každý na svém počítači. Ve druhé části hodiny lektor probere se žáky výsledky jejich hledání a ve společné diskusi určí parametry účtů, podle kterých budou v další hodině účty hodnotit. Tyto závěry si žáci zapíší do sešitu.

Řešení 1. hodiny:






Vybrané parametry studentských účtů:


poplatek za zřízení a vedení účtu,
poplatek za výpis z účtu,
úročení účtu,
výběr na přepážce,
výběr z bankomatu,
platební karta,
trvalé platby z účtu,
maximální výše kontokorentu,
další služby zdarma.

2. hodina

Ve druhé hodině žáci porovnávají nabídky studentských účtů pomocí finančního portálu, kde postupně posuzují nabídky bank podle zvolených parametrů, až vyberou trojici nejlepších nabídek. Ve druhé části hodiny žáci své výběry prezentují a komentují. Společně určí trojici nejlepších. Výběry žáků se liší, protože parametrů je hodně a každý upřednostňuje jiné. V závěru je tedy nutné, aby lektor diskusi a výběr závěrečné trojice usměrňoval.

Řešení 2. hodiny

 Název účtu	 BU/SU: Banka	 Úročení účtu v %	 Zřízení účtu	 Měsíční vedení	Výpis (měsíčně poštou)	Výpis (měsíčně osobně)	Vklad na účet	Výběr na prepážce
Osobní účet České spořitelny Student	Česká Spořitelna	0,60%	zdarma	zdarma	poštovné	45 Kč	8	23 Kč z vybírané částky
ČSOB Studentské konto Plus	ČSOB	0.05 %	zdarma	zdarma	50 Kč	70 Kč	6	30.00
Genius Student	GE Money Bank	0.10 %	zdarma	zdarma	0.00	není možné	6	60.00

 Název účtu	Výběr z vlastního bankomatu	Výběr z cizího bankomatu	Výběr z bankomatu v zahraničí	Příchozí položka z vlastní banky	Příchozí položka z cizí banky	Zřízení/změna/zrušení trvalého příkazu	Zřízení/změna/zrušení SIPO
Osobní účet České spořitelny Student	zdarma	25 Kč + 0,5 % z vybírané částky	100 Kč + 0,5 % z vybírané částky	7	10	zdarma/30/30	zdarma/30/30
ČSOB Studentské konto Plus	zdarma	30 Kč	80 Kč + 0,5 %	zdarma	zdarma	zdarma/40/40	zdarma/40/40
Genius Student	zdarma	35.00	100 Kč + 0,5 %	zdarma	zdarma	zdarma/40/40	zdarma/40/40

Využité zdroje a pomůcky

V příkladu byly využity nabídky finančních a bankovních serverů.

Shrnutí a zhodnocení výsledků uskutečněné praxe

Základní cíle praxe budou splněny, když si žáci ověří získané poznatky v praxi, rozvine se široká diskuze, žáci budou v hodinách aktivní, někteří mohou následně využít zkušenosti k založení vlastního studentského účtu. Celková atmosféra by měla být pracovní a zároveň tvůrčí. Vtáhnutí žáka do problematiky bankovního sektoru je základem pochopení celé problematiky Úloha žáky motivuje k zájmu o další finanční produkty (stavební spoření, podílové fondy,...), které budou probírány v dalších hodinách.

Tento příklad dobré praxe je převzat od : Obchodní akademie T. G. Masaryka a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Jindřichův Hradec, Husova 156/II, Jindřichův Hradec

Návrhy příkladů na spoření a investování finančních prostředků

a) mám k dispozici 100 000,-- Kč

1. Investice do podílových fondů – výnos není možno předem určit. V příkladu se vychází z výnosů minulých let. Tyto lze zjistit např. na internetu nebo v tisku.

- smíšený podílový fond:

- částka 100 000,-- Kč
- vklad 30. 12. 2007, zhodnocování od 1. 1. 2008
- vstupní poplatek 3 % z vložené částky (3 000,-- Kč)
- poplatek za vedení účtu 0,--Kč
-

Částka 97 000,-- Kč se bude zhodnocovat 5 let.

Vychází se z výnosů za minulá období, hodnota neustále kolísá, ale v dlouhodobém horizontu výnosy stále stoupají. Výkyvy je dobré sledovat a zachovat se dle situace na trhu. Výnos není zaručen, může se stát, že nastane i pokles fondu a investor utrpí ztrátu.

Tabulka předpokládaných výnosů v horizontu 5 let

Doba	Částka v Kč	zhod. v %	Výnos v Kč	Celkem v Kč
1.rok	97 000,00	4,8	4 656,00	101 656,00
2.rok	101 000,00	3,2	3 252,99	104 908,99
3.rok	104 908,99	5,2	5 455,26	110 364,25
4.rok	110 364,25	4,6	5 076,75	115 441,00
5.rok	115 441,00	3,9	4 502,19	119 943,19

Investor požádá o výplatu prostředků např. 25. 4. 2013. Za cca 3–5 dní obdrží dle našeho výpočtu částku **119 943,-- Kč**.

b) mám k dispozici částku 3 000,-- Kč/měsíčně

1. Investice do stavebního spoření

- částka 3.000,--Kč za měsíc
- uzavření smlouvy o stavebním spoření s cílovou částkou 250 000,-- Kč
- poplatek 1 % z cílové částky (2.500,-- Kč)
- poplatek za vedení účtu 290,-- Kč ročně

Uzavření smlouvy 16. 5. 2008, zahájení pravidelného spoření 3 000,-- Kč měsíčně. Od první úložky jsou odečteny poplatky za uzavření smlouvy 2 500,-- Kč a 290,-- Kč za vedení účtu. Vklad je úročen 2 % p. a. a je připsována státní podpora.

Dne 31. 5. 2014 bude vyplaceno **246.732,-- Kč**. Úrok za dobu spoření činí 14 096,-- Kč a státní podpora 18 000,-- Kč. Poplatky za dobu spoření jsou 4 530,-- Kč.

Vyhodnocení:

Děti a mládež provedli návrhy a výpočty jednotlivých příkladů. Konečné částky shrnuli do tabulky (jestliže jsou u různých produktů různé doby zhodnocení, jen pro možnost porovnání je uváděna částka po zhodnocení za jeden rok).

Způsob investování	Investice	Částka po zhodnocení	Roky	Částka za jeden rok
Smíšený podíl. fond	100 000	119 943	5	23 988
Stavební spoření	3 000/měs.	246 732	6	41 122

U výsledných částek nutno vzít v úvahu, že kromě stavebního spoření, kde je výnos pevně dán, jsou ostatní částky pouze předpokladem a nelze je předem stanovit, natož garantovat.

Tento příklad dobré praxe je převzat od: Gymnázium Dr. Josefa Pekaře, Palackého 211, Mladá Boleslav

7. Lekce – Tvorba rozpočtu domácnosti

Cíl lekce:

Lekce obsahuje základní poznatky z ekonomiky a hospodaření domácnosti. Děti a mládež se seznámí s rozpočtem domácnosti, způsobu tvorby tohoto rozpočtu atd. Dalším tématem je pak koupě luxusního zboží (auto, byt) a proces volby vhodného nákupu.

Délka lekce:

3 x 45 minut = 3 výukové hodiny

Výklad:

Kolik lidí zajišťuje příjem domácnosti _____

Kolik stojí nájem na měsíc _____

Kolik si mohou vydělat v jednotlivých povoláních a jaké k tomu musím mít vzdělání _____

Kolik by měla být finanční rezerva Domácnosti pro všechny případy _____

Co dělat když mé výdaje převyšují příjmy _____

Co to je normální a luxusní zboží _____

Jak nežít od výplaty k výplatě bez finanční rezervy?

V České republice je neustále je mnoho lidí, kteří žijí od výplaty k výplatě. Nemají vytvořené žádné finanční rezervy a nejsou schopni nalézt ve svém rodinném rozpočtu prostředky k pravidelnému spoření či investování. Nedaří se jim dosáhnout rovnováhy mezi příjmy a výdaji, což v mnoha případech začínají řešit půjčkami. Půjčky pak splácejí dalšími půjčkami a výše jejich dluhů se postupně zvyšuje. Vydali se tak na přímou cestu ke krachu a zadlužení, ze které se opravdu jen velmi těžko vrací zpět. Přestože některé úvěry mohou být na určité období řešením finanční nouze, měli by se tito lidé nad svou situací velmi vážně zamyslet. Každá domácnost má totiž v hospodaření určité rezervy, které jsou ukryty nejen ve finančních operacích, ale třeba také v zacházení s volnými penězi. Důkladný a profesionální rozbor výdajů a příjmů tyto skryté možnosti k vytvoření finanční zálohy určitě odhalí.

Základem úspěchu je podrobná analýza

Podrobná analýza rodinného hospodaření je pro optimalizaci rozpočtu stěžejní. Každá domácnost by měla mít stranou uschovány nejméně tři měsíční platy. V opačném případě se může setkat s problémy v neočekávaných situacích, kdy bude potřebovat větší sumu peněz naráz. Ten, kdo žádnou rezervu nemá, by tedy rozhodně neměl s pravidelným dohledem nad domácím rozpočtem otálet.

Tradičními výdaji každé rodiny jsou poplatky za finanční produkty. Právě v nejrůznějších formách životních pojištění, půjček bez lektora, vkladních knížkách či kreditních kartách se skrývají netušené finanční rezervy. Produkty totiž v mnoha případech bývají zastaralé a pro spotřebitele již nevýhodné. Doporučujeme proto každý rok návštěvu nezávislého finančního poradce, který vám v případě potřeby navrhne řešení výhodnější. Ti, kteří rodinné hospodaření pravidelně nesledují, v budoucnu dozajista prohloupí.

UKÁZKA MĚSÍČNÍHO RODINNÉHO ROZPOČTU – BĚŽNÁ RODINA Sestavíme rodinný rozpočet rodiny Jany a Petra Dvořákových:

Rodinný rozpočet Dvořákových

Příjmy rodiny		Výdaje rodiny	
Druh příjmu	Kč	Druh výdaje	Kč
Příjmy z pracovní činnosti	27 000	Výdaje nezbytně nutné	26 200
pan Dvořák		- nájemné, topení, stočné	
		- inkaso (elektřina, plyn)	
		- televize, rozhlas	
paní Dvořáková		- potraviny, nealkoholické nápoje	
Sociální příjmy	674	- doprava do zaměstnání, do školy	
přídavky na děti	674	- hygienické potřeby	
		- základní vzdělávání (bez školného)	
		- zdraví	
		- odívání a obuv	
		- telekomunikace	
		- pojištění majetku	
		Rezerva	1 474
		- zájmová činnost dětí	
		- kultura, cestování	
Celkové příjmy	27 674	Celkové výdaje	27 674

Příjmy = Výdaje

Všimněte si, že rozpočet této rodiny nezahrnuje nežádoucí výdaje, jako jsou výdaje na tabákové výrobky, cigarety, alkoholické nápoje....

Důvody tvorby rezervy:

- onemocnění člena rodiny
- opravy v domácnosti
- ztráta zaměstnání

Všeobecně se doporučuje: stálá rezerva v rodinném rozpočtu = 3 měsíční rodinné příjmy.

Částka určená na řešení delších finančních problémů v rodině – ztráta zaměstnání, dlouhodobé onemocnění... V našem případě rodiny Dvořákových by měla stálá rezerva v rodinném rozpočtu dosahovat částky Kč 83 022,--.

Je vhodné pro tuto rodinu vzít si úvěr?

Takovéto rodiny velmi lákají spotřebitelské úvěry.

Důvody:

- zařízení bytu
- nákup spotřební elektroniky
- nákup dárků

– nákup dovolené, atd.

Výhoda, která ovlivňuje získání klienta – okamžité uspokojení potřeb, aniž by bylo nutné dlouhodobě šetřit.

Nevýhoda – klient musí zaplatit více než si půjčil (půjčená částka + úrok + další náklady spojené s pořízením úvěru)

Když už klient podlehe nabídkám bankovních a finančních společností a půjčuje si peníze, měl by si dávat pozor na celkové náklady úvěru a porovnávat úvěr dle RPSN (roční procentní sazba nákladů). Tato sazba vyjadřuje celkový náklad úvěru vyjádřený v % – zahrnuje platby úroků, poplatky a další náklady, které jsou s daným úvěrem spojeny. Je vždy vyšší než úrok a ukazuje, kolik celkem musí klient zaplatit za úvěr. Nebývá výjimkou výše RPSN přes 100 %.

Příklad:

Rodina Dvořákových si z důvodu digitalizace vysílání přeje novou televizi – cena Kč 15 000,-- (V příkladu není zohledněno zhodnocování uložených peněz.)

Období (měsíc)	Celkové příjmy	Výdaje nezbytně nutné	Rezerva = Úspora v Kč
1	27 674	26 200	1 474
2	27 674	26 200	2 948
3	27 674	26 200	4 422
3	27 674	26 200	5 896
4	27 674	26 200	7 370
5	27 674	26 200	8 844
6	27 674	26 200	10 318
7	27 674	26 200	11 792
8	27 674	26 200	13 266
9	27 674	26 200	14 740
10	27 674	26 200	16 214

Na nákup nové televize rodina použije z rezervy (v tomto případě se rezerva rovnala úsporám) Kč 15 000, zbylá část Kč 1 214 zůstává rodině jako rezerva.

Řešení:

- Rodina bude šetřit**, při využití rezervy si bude moci nový televizor pořídit za **10 měsíců**, pokud ušetří na jiných položkách uvedeného rozpočtu, bude si moci televizor koupit dříve, pokud nedojde k nepředpokládaným výdajům (např. onemocnění člena rodiny, nákladnější nutná oprava v domácnosti apod.).
- To je pro ni moc dlouhá doba, **rodina se rozhodne pro půjčku**. Výše půjčky: Kč 15 000, RPSN 25 %. Celkem za televizi ale zaplatí **Kč 20 560,--**.

Co to pro rodinu znamená?

Vzhledem k měsíční rezervě Kč 1 474,-- bude úvěr rodinu zatěžovat 14 měsíců, tj. o 4 měsíce více, než kdyby si na televizi šetřila. Dále by rodině zůstalo v rezervě rozpočtu Kč 5 560,-- na jiné účely.

Co se stane, nastanou-li v rodině nečekaně nutné výdaje (např. výdaje na léky), příp. poklesnou příjmy (např. z důvodu onemocnění)?

Rodina nebude moci úvěr splácet, odklad splátek znamená další zdražení úvěru, tzn. větší zatížení rodinného rozpočtu, případné nesplacení může vést až k **exekuci majetku**.

Žákům se ponechá prostor na vlastní názory v simulované situaci.

Co lze udělat, aby rodina nemusela řešit tuto nepříjemnou situaci?

- navýšit příjmy např. prací navíc, brigádou
- pokud vlastní volný nemovitý majetek, získat peněžní prostředky jeho pronájmem
- prodat nepotřebný majetek, který považuje za nadbytečný
- výměna bydlení (např. výměna bytu za menší, nebo v jiné lokalitě – zvážit příp. změnu zaměstnání)
- nakupovat opatrněji (pozor na reklamní triky)

Tento příklad dobré praxe je převzat od: Odborné učiliště Hradec Králové, 17. listopadu 1212

8.lekce – Financování vzdělávání

Cíl lekce:

Lekce obsahuje základní poznatky o způsobu financování vzdělávání. Děti a mládež se seznámí s nároky na vzdělávání, nutností spoření na výdaje s tímto spojené atd.. Uvědomit si finanční náročnost při dojíždění do školy. Z informací získaných z 1. hodiny vyhodnotit a spočítat levnější způsob přepravy. Vyčíslit v jednotlivých částech úsporu finančních prostředků.

Délka lekce:

3 x 45 minut = 3 výukové hodiny

Výklad:

Kolik stojí studium od ZŠ po VŠ _____

Kdo platí mé vzdělávání _____

Kolik si vydělá moje třídní učitelka _____

Kolik stojí ubikace během studia
na střední škole mimo moje město _____

Jaké jsou možné zdroje financování studia _____

Kde si mohu půjčit a za jakou úrokovou míru _____

Financování vzdělávání = investice do vzdělávání

Dítě ukončuje základní vzdělání a rodina se rozhoduje podle schopností a zájmu dítěte, zda má studovat, osvojit si řemeslo nebo si začít vydělávat peníze bezprostředně po ukončení základního vzdělání.

Pokud se rodina v zájmu dítěte rozhodne pro další studium, musí počítat s dalšími výdaji po celou dobu studia.

Výdaje spojené se studiem

Pravidelné měsíční výdaje celkem.....	3 300 Kč
Doprava do sídla školy.....	Kč
Ubytování, stravné.....	Kč
Školné.....	
(pokud bude studovat na soukromé škole)	Kč
Školní pomůcky, internet	Kč
(závisí na studovaném oboru)	Kč
Úroky z půjčky na studium	Kč

Dále musí rodina počítat s jednorázovými výdaji (tyto výdaje by měly být hrazeny z rezervy rozpočtu):

Celkové jednorázové výdaje	5 500,-- Kč
Nákup učebnic.....	Kč
Pracovní oblečení, obuv	Kč
(závisí na studovaném oboru)	

Žákům se ponechá prostor pro vlastní řešení výdajů spojených s jejich studiem.

Jak vyřešit výdaje spojené se studiem, pokud nestačí finanční podpora rodičů?

Děti a mládež se sami podílí na úhradě výdajů spojených se studiem

-šetří na studium na svých spořicíh účtech (z dotazníkového zjišťování vyplynulo, že většina žáků má svůj spořicíh účet, na který dostává pravidelně určitou částku od rodičů)

-ve volném čase využívají brigád

-vhodná volba úvěru nebo půjčky na financování studia s dlouhou dobou splatnosti.

Tato investice do vzdělání by měla zajistit vyšší příjmy, než by jinak žák mohl dosáhnout bez získaného vzdělání. Z tohoto důvodu by se měla tato investice vyplatit i s tím, že po ukončení vzdělání budou příjmy kráceny právě o splácení půjčky. Úroky z úvěru požadují banky platit okamžitě po poskytnutí úvěru. Tím se do budoucna nenavýšuje výše půjčky.

- budoucí žák si bezprostředně po ukončení základního (středního) vzdělání vydělává peníze. Po naspoření potřebné částky na studium jde studovat.

Děti a mládež by si měli být vědomi toho, že investice do vzdělání je nejvýhodnější investicí, vzdělání neztrácí na hodnotách, ale naopak.

Cvičení

Realizace (postup a metody)

Žák dojíždí každodenně do školy

1. hodina

Přesně vymežit jednotlivé spoje, přestupy a výši jízdného.

Rozpracovat úlohu na:

- jednotlivé dny,
- týdny,
- měsíce,
- roky studia.

Práce s internetem:

Vyhledávání všech možných způsobů dopravy z bydliště do školy a zpět.

2. hodina

Porovnat možnosti, čas, peníze a najít optimální řešení.

Přepočítat tuto variantu dopravy na:

- jednotlivé dny,
- týdny,
- měsíce,
- roky studia.

3. hodina

Každý jednotlivec napíše výši úspory na tabuli pro porovnání a diskuzi s ostatními, případně dosadí do fólie u zpětného projektoru, napíše na papír formátu A 3 apod.

V rámci diskuze je vhodné navázat na téma ekologie krajiny.

Daný úkol je možné zpracovat do tabulky.

Ubytování v domově mládeže

Děti a mládež zjistí cenu ubytování v domově mládeže za jeden měsíc, tj. 20 pracovních dnů a zjistí cenu za jeden den, aby mohli porovnat, zda je výhodnější být ubytován v domově mládeže nebo každý den dojíždět autobusem, vlakem či osobním autem. (V našem případě jsme zvolili auto dostupné žákům – automobil zn. Favorit).

1. Zjištěná cena domova mládeže je 1 200 korun za měsíc, tj. při 20 pracovních dnech 60 Kč/den. Z toho vyplývá, že jedna cesta může stát max. 30 Kč.
2. Cena jízdného autobusem: pro žáky ve věku 15–26 let je 75 % základní ceny jízdného.
3. Cena jízdného vlakem: v informační kanceláři jsme získali tabulku ceny jízdného, ze které lze dle tarifních kilometrů zjistit ve sloupci zvláštní a zlevněné jízdné cenu 2. třídy pro žáky 15–26 let.
4. Cena jízdy autem: pro auto zn. Favorit jsme na internetu zjistili průměrnou spotřebu 7 l/100 km, tj. 1 km vyjde cca 2,10 Kč.

V našem ilustračním případě jsme s žáky rozpracovali pouze rozdíl ceny jízdného vlak – autobus – auto. Neuvažujeme o přepravě MHD, neboť děti a mládež z nádraží do školy mohou dojít pěšky.

Pro tento příklad jsme použili tabulku pro výpočet ceny jízdného za jeden den.

Odkud – kam	Vlak		
	vzdálenost v km	cena jízdy v Kč	poznámka
HK – Pardubice	22	15	
HK – V. Mýto	53	42	2x přestup
HK – Vrchlabí	89	52	3–4x přestup

Odkud – kam	Autobus	
	vzdálenost v km	cena jízdy v Kč
HK – Pardubice	32	22,50
HK – V. Mýto	41	36,00
HK – Vrchlabí	67	59,50

Odkud – kam	Auto				
	vzdálenost v km	cena jízdy při 1 osobě v Kč	cena jízdy při 2 osobách v Kč	cena jízdy při 3 osobách v Kč	cena jízdy při 4 osobách v Kč
HK – Pardubice	24	50,40	25,20	16,80	12,60
HK – V. Mýto	39	81,90	40,95	27,30	20,50
HK – Vrchlabí	72	151,20	75,60	50,40	37,80

Závěry

Vlakem se vyplatí dojíždět každý den pouze do vzdálenosti 48 km, autobusem do vzdálenosti menší než 38 km a autem při jízdě jedné osoby do vzdálenosti menší než 14 km, při jízdě dvou osob do vzdálenosti menší než 28 km, při jízdě tří osob do vzdálenosti 42 km, při jízdě čtyř osob do vzdálenosti menší než 57 km. Při jízdě vlakem je nutno zvážit časovou ztrátu při přestupech (zjišťováno dle tarifních tabulek ČD, ČSAD).

Využití zdroje a pomůcky

K úkolu není potřeba volit žádné složité pomůcky. Pouze přístup na internet, jízdní řády, kalkulátory, plakáty a fixy.

Shrnutí a zhodnocení výsledků uskutečněné praxe

Děti a mládež si musí uvědomit, že při dojíždění jsou náklady na dopravu rozdílné. Záleží nejen na vzdálenosti, typu dopravy, ale i na lokalitě, z jaké vyjíždějí a do jaké dojíždějí (rozdíl jízdného v Praze a menších městech). Musí se zamyslet, zda je výhodnější použít MHD či osobní automobil, vlak nebo autobus, eventuálně, zda pojedou na kole či půjdou pěšky. Nejdůležitějším poznatkem je, že neekologičtější i cenově nejvýhodnější je jízda vlakem.

Tento příklad dobré praxe je převzat od: Odborné učiliště Hradec Králové, 17. listopadu 1212

9.lekce – Finanční gramotnost pro nejmenší**Cíle lekce**

Děti a mládež zjišťují ceny, vybírají potraviny a dar pro oslavence. Porovnávají návrhy skupin. Vyhodnocují nejlacinější, nejdražší, nejvhodnější a nejméně vhodný návrh na občerstvení a dar. Práce v kolektivu, každý člen má vlastní úkol.

Délka lekce:

4 x 45 minut = 4 výukové hodiny

Výklad:

Oslava narozenin kamaráda

Kolik lidí pozvu na oslavu _____

Kolik potravin a nápojů nakoupím _____

Kolik mě to bude stát _____

Kolik si můžu dovolit zaplatit ze současného
kapesného _____

Kolik stojí Happy Meal u McDonalds _____

Kolik stojí balónek a pozvání klauna _____

Realizace (postup a metody)

1.hodina: Příprava oslavy – děti a mládež v učebně:

- **rozdělení úkolů** – jeden z žáků (hlavní organizátor) pojmenuje jednotlivé úkoly, jednotliví děti a mládež si úkoly rozeberou, organizátor koordinuje zajištění jednotlivých součástí akce – každý žák má nějaký úkol;
- **stanovení počtu osob zúčastněných** na akci;
- **volba druhu občerstvení** a stanovení předpokládaných finančních nákladů – podle návrhu oslavence a dalších účastníků;
- **stanovení předběžného termínu** – návrhy jednotlivců;
- **program akce** – společenské hry a soutěže;
- **organizátor navrhne osobu** – pokladníka, který vybere od každého částku 100 Kč, další zajistí dar – náměty na dar prodiskutují všichni pozvaní účastníci;
- **stanovení termínu**, do kterého budou všechny potřebné informace k dispozici (další vyučovací hodina) – vyplývá z časových možností vyučovacích hodin.

2. hodina: Vyhodnocení zjištěných informací – děti a mládež v učebně:

- **organizátor** řídí prezentaci zjištěných informací a dává hlasovat o případných možnostech (nejvýhodnější občerstvení) – jednotlivci se musí podřídit většině – dohoda vyplývající z diskuse;
- **upřesní se termín oslavy** podle zjištěných okolností – odsouhlasí většina účastníků v diskusi.

3. a 4. hodina: Závěr příprav a výpočet nákladů na oslavu – děti a mládež v učebně:

- **konečné zhodnocení příprav** na akci, řešení případných problémů = návrhy jednotlivců, přehodnocování výhod a nevýhod, konečné odsouhlasení jednotlivých součástí akce – vyjádří se každý pozvaný účastník (každý žák) – diskuse;
- **závěr a zhodnocení rozpočtu.**

Tento příklad dobré praxe je převzat od: Odborné učiliště Hradec Králové, 17. listopadu 1212

PŘÍKLAD ROZPOČTU NA OSLAVU:Úkol: Vypočítat náklady na oslavu narozenin.Údaje:

- ✓ počet účastníků = 10 spolužáků
- ✓ obložené chlebičky si děti a mládež připraví sami – 4 ks na osobu
- ✓ zákusky koupí v cukrárně, supermarketu – 1 ks na osobu
- ✓ nanukový dort
- ✓ nealkoholické nápoje – kofola, minerálka
- ✓ ceny do soutěží – bonbóny, sladkosti
- ✓ nafukovací balóny
- ✓ párty čepičky
- ✓ dar pro oslavence
- ✓ vybraná částka za osobu = 100 Kč

(Ceny potravin zjišťovány v běžných obchodních řetězcích.)

Výpočet:

2 x vecka bílá	2 ks po 15 Kč/ks	30 Kč
vlašský salát	1 200 g po 80 Kč/kg	96 Kč
šunkový salám	320 g po 96 Kč/kg	31 Kč
okurka	1 sklenice	15 Kč
vejce	5 ks po 2,20 Kč/ks	11 Kč
<u>zelená petrželová nať</u>	<u>1 svazek</u>	<u>8 Kč</u>
Celkem obložené chlebičky	40 ks	191 Kč
zákusky	20 ks po 10 Kč/ks	200 Kč
naukový dort	2 ks po 25 Kč/ks	50 Kč
kofola	6 l po 20 Kč/l	120 Kč
minerálka	6 l po 8 Kč/l	48 Kč
bonbóny do soutěží		30 Kč
nafukovací balóny		30 Kč
<u>párty čepičky</u>		<u>50 Kč</u>
CELKEM náklady		719 Kč
Od účastníků oslavy vybráno	9 x 100 Kč	900 Kč
DAR pro oslavence	900 – 719 =	181 Kč

Závěrečné zhodnocení: Skupinové sezení v učebně, v kruhu, přednesení zadaných úkolů.

- Vyjádření jednotlivých skupin žáků (jejich dojmy a zážitky z přípravy zadaného úkolu)
- Spokojenost s výsledky zjištěných informací k zajištění oslavy – vyjádření jednotlivých skupin
- Hodnocení hlavního organizátora oslavy, zda je akce dobře připravena, či nikoliv, co je případně nutné zajistit?
- Pokryje vybraná částka předpokládané náklady?
- Společné zhodnocení přípravy akce, prodiskutování, zvážení a porovnání zdarů a nezdarů

Využití zdroje a pomůcky

Ceny zjišťovány v běžných řetězcích potravin, z nabídkových katalogů.

Shrnutí a zhodnocení výsledků uskutečněné praxe

Děti a mládež jsou motivováni nejbližšími narozeninami spolužáka či spolužačky. Sami rozhodnou, co budou konzumovat. Oslavenec vyhodnotí nejlepší návrh. Porovnávají se návrhy skupin a pedagog vyhodnotí všechna pro a proti.

Děti a mládež si uvědomí hodnotu peněz. Jsou nuceni akceptovat kladné i záporné připomínky spolužáků. Dokáží udělat rozpočet. Jsou schopni zhodnotit výsledek akce a její vydařenost. Mezi klady této úlohy patří: spolupráce, tolerance, soudržnost, ochota pracovat.

Tento příklad dobré praxe je převzat od: Odborné učiliště Hradec Králové, 17. listopadu 1212

10.lekce – Náklady na provoz automobilu

Cíle

Děti a mládež zjistí, jak vysoké jsou celkové náklady na provoz automobilu, zjistí závislost výsledku na jednotlivých položkách za provoz automobilu, porovnájí celkové náklady na provoz s náklady pouze za palivo. Vyjádří, jak velkou část výdajů domácností celkové náklady za provoz automobilu tvoří, zjistí, do jaké míry je výhodná investice do nákupu nového automobilu.

Délka lekce:

3 x 45 minut = 3 výukové hodiny

Výklad:

Jaké je mé vysněné auto _____

Kolik je povolená rychlost v obci _____

Kolik mimo obec _____

Kolik na dálnici _____

Kolik stojí moje vysněné auto _____

Za jak dlouho si na něj naspořím
při současné průměrné mzdě _____

Co je důležité při koupi auta _____

Porovnejte si náklady na provoz automobilu.

Údaje níže uvedené vychází z následujících předpokladů:

1. Pořízení čtyřleté ŠKODY FABIE 1,4 (údaje o prodejních cenách – server TIPCARS)
2. Prodej vozu po dalších čtyřech letech
3. Vozidlo ujede ročně asi 6.000 km – tj. 24.000 km za čtyři roky
4. V obou dvou případech jsou počítány náklady na PHM – tj. 2,-Kč na ujetý km, za rok 12.000,-Kč, za 4 roky 48.000,-Kč. V podstatě to ovšem znamená, že tuto položku pro výpočet nákladů spojených s provozem vozidla nemusíme započítávat, neboť je vždy u obou automobilu shodná.
5. Vozidlo bude pořízeno na splátky – čili bude nutno hradit nejen zákonné, ale i havarijní pojištění.
6. Nejsou kalkulovány úroky za úvěr či leasing – tyto by zvýšily konečnou pořizovací cenu.

7. Měsíční paušální poplatek carsharingové společnosti – 1.000,-Kč/ bez DPH – 1.190,- Kč/ s DPH
8. Půjčovné na hodinu – 40,-Kč

Náklady na pořízení a provoz za čtyři roky, vozidla ŠKODA FABIA 1,4 v osobním vlastnictví

1. Pořizovací cena – 140.000,-Kč
2. Zákonné a havarijní pojištění za čtyři roky – 48.000,-Kč
3. Pneuservis a servis za čtyři roky – 25.000,-Kč
4. Náklady za čtyři roky celkem: 213.000,- Kč
5. Prodejní cena vozu po osmi letech: 70.000,- Kč
6. Odhadovaný prodělek či ztráta po čtyřech letech provozu: 143.000,-Kč

Náklady na čtyři roky služeb půjčovny

1. Paušální poplatky za čtyři roky smlouvy: 57.120,-Kč
2. Náklady na poplatky za hodinu pronájmu (bylo počítáno s průměrnou rychlostí 50 km/hod., tj. při 6.000 km/rok – 120 hodin pronájmu ročně, za 4 roky 480 hodin x 40,- Kč/hod.): cca 19.200,-Kč (samozřejmě můžete jezdit rychleji – pak ušetříte na straně nákladů za pronájem, pozor ovšem na náklady na pokuty ... J)
3. Náklady za čtyři roky smlouvy: 76.320,-Kč

Cvičení

Určete celkové náklady na provoz automobilu a náklady na 1 km jízdy. Údaje v úloze zadává a řeší v závislosti na zvolené metodě vyučující nebo děti a mládež. Text zadávaných údajů je v buňkách zarovnávan vlevo, text řešených údajů je v buňkách zarovnávan vpravo.

Zvolená metoda práce	Frontální práce	Samostatná práce	Projekt
Vstupní údaje			
cena za nákup nového vozu	lektor	lektor	žáci
cena za prodej ojetého vozu	lektor	lektor	žáci
počet let provozu automobilu	lektor	lektor	žáci
průměrný počet ujetých km za 1 rok	lektor	lektor	žáci
průměrná spotřeba paliva	lektor	lektor	žáci
cena paliva u čerpací stanice	lektor	lektor	žáci
pojištění	lektor	lektor	žáci
cena za servis (opravy, pneu, mytí atd.) za celou dobu provozu	lektor	lektor	žáci
Řešení			
rozdíl pořizovací ceny nového automobilu a prodejní ceny ojetého automobilu	lektor + žáci	žáci	žáci
počet km za celou dobu provozu	lektor + žáci	žáci	žáci
celková spotřeba paliva za celou dobu provozu	lektor + žáci	žáci	žáci
náklady na palivo za celou dobu provozu	lektor + žáci	žáci	žáci
pojištění za celou dobu provozu	lektor + žáci	žáci	žáci
náklady na provoz automobilu celkem	lektor + žáci	žáci	žáci
náklady na provoz automobilu za 1 rok provozu	lektor + žáci	žáci	žáci
náklady na 1 km provozu celkem	lektor + žáci	žáci	žáci
náklady na 1 km provozu pouze za palivo	lektor + žáci	žáci	žáci
Závěr			
Jak ovlivňuje změna vstupních údajů konečný výsledek? Porovnejte náklady na provoz – celkové a pouze za	lektor + žáci	žáci	žáci

palivo. Jakou část celkových výdajů domácnosti představují náklady na provoz automobilu? Porovnejte výhodnost investice do automobilu s jinými investicemi.			
---	--	--	--

Zdroje a pomůcky

Pomůckami jsou podle zvolené formy pracovní listy, prostředky výpočetní techniky, internet.

Shrnutí a zhodnocení výsledků uskutečněné praxe

Na úrovni základní školy jde o obtížnější úlohu, při jejímž řešení je nutno zvolit vhodnou metodu zejména s ohledem na složení třídy tak, aby byla pro žáky přiměřeně obtížná. Úlohu jsme zatím řešili v různých třídách metodou frontální výuky a samostatné práce. Závěrečná diskuse proběhla nejen nad dosaženými výsledky, ale i nad praktickými možnostmi úspor v provozu automobilu.

Tento příklad dobré praxe je převzat od: ZŠ a MŠ Štoky, Štoky 220

11. lekce - Prázdninová soutěžní hra

Délka hry – celý prázdninový pobyt. Z pohledu časové dotace se jedná o 8 hod výuky

Lektor vysvětlí dětem způsob soutěže, pravidla, co, jak, kdy použít a následně dojde k rozdělení dětí do rodin (máma, táta, dítě) a děti budou pravidelně hospodařit jako rodina. K tomuto účelu mají k dispozici peníze – oběživo. Tato hra má dlouhodobý charakter, z tohoto důvodu je potřeba pravidelně sledovat výstupy soutěže.

Na konci dojde k vyhlášení výsledků a pro nejlepší hráče jsou připraveny sladké odměny.

Pomůcky ke hře:

Platební doklady z České pošty
Nabídka bank na produktové řady
Realitní nabídka na bydlení
Nabídka pobytů cestovní kanceláře

Pravidla soutěže

1. každý tým o velikosti 3-4 soutěžící obdrží po vyplnění úvodního dotazníku vstupní obnos do hry – 1000 Kč na člena rodiny
2. soutěžící sledují vlastní denní příjmy a výdaje, které zaznamenávají a předkládají každý den ke kontrole Finančnímu úřadu
3. soutěžící jsou povinni respektovat výši nákladů stanovenou na jednotlivé položky stravy a ubytování. Dostanou možnost pravidelného příjmu do rodinné kasy – splnění úkolů, zapojení se do táborových aktivit, atd.
4. každá rodina má možnost vybrat si vysněné bydlení z katalogu, ovšem musí nést požadované náklady na koupi a provoz, které stanoví zástupci přítomné Realitní kanceláře
5. v případě nejasností, rodinných sporů, či nevyjasněných sousedských vztahů rozhoduje o dalším postupu Rada starších, vedená vedoucí tábora
6. cílem soutěže je zacházet s finančními prostředky rozumně a obezřetně, snažit se plnit zadané úkoly a především chránit a postupně zvyšovat vlastní majetek
7. během hry je nutno dodržovat pravidla slušného chování a respektovat ostatní soutěžící a jejich zapojené rodiny
8. v případě zjištění vážného porušení pravidel bude soutěžící rodina ihned vyloučena a její majetek zabaven a rozprodán ostatním
9. na konci soutěže budou vyhlášeny výsledky v kategorii:
 - Nepraktičtější máma
 - Nejrozumnější táta

- Nejhodnější dítě
- Nejsympatičtější rodina

10. Jsou přichystány sladké ceny pro všechny účastníky a hodnotné překvapení pro vítěze všech kategorií

Seznam výdajů na osobu, se kterými je nutno každý den počítat:

Snídaně	20 korun / osoba
Svačina.....	10 korun / osoba
Oběd.....	50 korun / osoba
Večeře.....	70 korun / osoba
Ubytování	150 korun / osoba

Platba: Platba probíhá pravidelně 5x denně během dne. Rodina může držet finance pohromadě, nebo platí každý člen rodiny zvlášť.

Nemovitost

Dále každá rodina bude splácet zakoupenou nemovitost. Orientační cena denní splátky (bude upřesněna Realitní kanceláří přímo na místě):

Bydlení do 1,2 mil. Kč.....	200 - 500 korun
Bydlení do 2,4 mil. Kč.....	500 – 700 korun
Bydlení do 3,6 mil. Kč.....	700 - 900 korun
Bydlení nad 3,6 mil. Kč.....	900 – 1500 korun

Platba: Platba probíhá pravidelně 1x denně na konci dne. Rodina platí společně.

Možnosti příjmů do rodinného rozpočtu

Splnění zadaných úkolů	100 – 300 korun
Úklid, slušné chování.....	100 – 200 korun
Soutěže	100 – 250 korun
Zapojení do táborových aktivit.....	100 – 300 korun

Výdělek: Výdělek dostane rodina pravidelně 1x denně na konci dne.

Kromě těchto pravidelných výdajů a příjmů je nutno počítat i s těmi nahodilými a nepravidelnými:

Nákup proviantu
Sladkosti
Návštěva bazénu
Daně
Porušení pravidel
Rušení nočního klidu, atd.

Platba: Platba probíhá pravidelně 1x denně na konci dne. Rodina platí společně.